

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

”Ikke som os andre” ??

UDSTILLING

om

Åndssvageanstalten på Gl. Bakkehus

1855 - ca. 1910

BØRN OG PÆDAGOGISK MILJØ

Udstillingen er kommet i stand efter overflytning af Gl. Bakkehus' arkiv fra Gammelmoseskolen i Lyngby til Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm. Arkivet er registreret af cand. mag. *Nete Balslev Wingender*.

Udstillingen er blevet til i samarbejde mellem Landsarkivet for Sjælland m.m., Danmarks pædagogiske Bibliotek og Danmarks Lærerhøjskole.

Udstillingen er arrangeret af *Ingrid Markussen* og *Nete Balslev Wingender*, Institut for dansk Skolehistorie, DLH.

Kataloget er udarbejdet af *Nete Balslev Wingender*.

Arkivalierne og det fotografiske materiale er lånt fra Landsarkivet for Sjælland m.m.

Enkelte genstande er lånt fra Danmarks pædagogiske Bibliotek og Institut for dansk Skolehistorie.

ÅNDSSVAGEANSTALTEN PÅ GL. BAKKEHUS

På initiativ af dr. Jens Rasmussen Hübertz oprettedes den 15. november 1855 det første danske skolehjem for åndssvage børn i Gl. Bakkehus på Rahbeks Allé under navnet "Helbredelsesanstalt for idiotiske, svagsindige og epilektiske Børn i Kjøbenhavn".

Anstalten bestod af det Rahbekske Hus, indtil man i 1860 udvidede med en hovedbygning. Udbygningen fortsatte i 1870erne og -80erne.

Fra begyndelsen af 1860erne kom anstalten, ud over skolehjemmet, til at bestå af en plejeafdeling for hhv. kvinder, mænd og børn. Dermed var det første skridt taget til udskillelse af nogle som uunderviselige.

1890 købte Gl. Bakkehus ejendommen Ebberødgaard, der to år senere blev taget i brug som filial af Gl. Bakkehus med arbejds- og plejehjem. Gl. Bakkehus skulle herefter fungere som et rent skolehjem.

Anstalten på Gl. Bakkehus ændrede navn flere gange - i 1862 til "Idiotanstalten på Gl. Bakkehus", i 1892 til "Åndssvageanstalten på Gl. Bakkehus", i 1930erne til "Skolehjemmet på Gl. Bakkehus" og sidst i 1950erne til "Kostskolen på Gl. Bakkehus". De mange navneændringer afspejler samfundets skiftende holdninger til de åndssvage.

Gl. Bakkehus eksisterede som skolehjem til 1969/70, hvor det nedlagdes som forældet og bygningerne solgtes til Carlsberg Bryggerierne. Skolen blev ført videre i den nuværende Gammelmoseskole i Lyngby, og de børn, der på det tidspunkt boede på Gl. Bakkehus blev overført til mindre nybyggede hjem i Brøndbyøster.

Katalog nr. 1

Anstaltens første statutter fra 1855 og de reviderede statutter fra 1862, trykt i beretningerne 1856 og 1862. Bemærk optagelseskriterierne i § 2.

Katalog nr. 2

Det Rahbekske Hus. Udateret - ca. 1905.

Katalog nr. 3

Hovedbygningen set fra Rahbeks Allé. Udateret - ca. 1905.

Katalog nr. 4

Blik over anstaltens samlede terræn. 1912.

ELEVERNE

I følge statutterne fra 1855 optog anstalten børn i alderen 5-15 år. Selvom alderskriteriet bortfaldt i de reviderede statutter fra 1862, var langt de fleste, der blev optaget, dog fortsat i denne aldersgruppe.

Mht. børnenes fordeling på køn og social herkomst var der en betydelig overvægt af drenge i forhold til piger, og den overvejende del af børnene kom fra socialt dårligt stillede hjem.

På Gl. Bakkehus blev børnene fordelt på afdelinger. Ud over plejeafdelingen bestod anstalten af en pige- og en drengeafdeling og fra 1886 også af en forsøgsafdeling, hvor de nyindkomne mindre børn boede.

Megen mulighed for et "eget liv" havde børnene ikke. Natten tilbragte de på store sovesale med 25-30 senge, og dagen var nøje struktureret - endog fritiden, "da fuldstændig Lediggang i længere Tid også for Idioten er fordærvelig", som forstander Duurloo udtrykte det i beretningen 1864/65.

Katalog nr. 5

Plejemoder ved forsøgsafdelingen, frk. Fanny Jakobsen og afdelingens øvrige personale sammen med børnene 1915.

Katalog nr. 6

Elever i hverdagstøj.

Jens optaget på Gl. Bakkehus som 7 årig sidst i 1880erne.

Marie optaget på Gl. Bakkehus som 11 årig i begyndelsen af 1890erne.

Børnene er blevet fotograferet umiddelbart efter optagelsen.

Bemærk Maries påklædning. Forklædet var en del af pigernes påklædning helt op til begyndelsen af 1960erne.

Katalog nr. 7

Elever i festtøj.

Søren optaget på Gl. Bakkehus som 9 årig i begyndelsen af 1890erne.

Karen optaget på Gl. Bakkehus som 11 årig i begyndelsen af 1890erne.

Børnene er fotograferet 2 år efter optagelsen. Bemærk kulissen bag de to børn.

Katalog nr. 8

Hovedprotokol over elever 1855-1927, bd. 5, 1884-92. Heri registreredes samtlige elever. Fra ca. 1900 blev

oplysningerne suppleret med portrætfotos, Bemærk den vægt, der i skemaet er lagt på årsagsforholdene til barnets tilstand.

Katalog nr. 9

Fortegnelse over elevantal 1855-1905. Fra E.V. Rolstedes "Aandssvageanstalten på Gl. Bakkehus 1855-1905."

Den pludselige store tilgang af elever i 1861, 1876 og 1891/92 skyldtes anstaltens udvidelser, hhv. oprettelsen af Hovedbygningen i 1860, ophør af udlejningen af Rahbeks Hus 1875 (udlejet siden 1860) og oprettelsen af Ebberødgård 1890-92.

Katalog nr. 10

En almindelig dag på Gl. Bakkehus. Fra beretningen 1864-65.

Anstalten var på den tid delt i 5 afdelinger: en drenge- og en pigeklasse som de to øverste klasser, derefter forberedelsesklassen, legestueafdelingen og plejeafdelingen, hhv. betegnet som klasse 1, 2, 3, 4 og 5.

Katalog nr. 11

Elever fra forsøgsafdelingen strikker i haven under tilsyn af tre lærerinder. 1908.

Katalog nr. 12

Drenge ved savning og brændehugning. Udateret - ca. 1905.

Katalog nr. 13

Gl. Bakkehus elevers leg på legepladsen foran Hovedbygningen. Udateret - ca. 1905.

Katalog nr. 14

Spisereglementet.

Dette udarbejdedes i 1889 af anstaltens læge, forstander Rolsted og bestyrelsesmedlem, etatsråd, læge Petit. Efter et års prøve vedtog bestyrelsen reglementet.

Katalog nr. 15

Fra spisesalen i Hovedbygningen. Udateret - ca. 1905. Det var overvejende lærerinder, der førte tilsynet med eleverne under måltiderne.

Katalog nr. 16

Leg på Eremitagesletten.

Billedet er fra den årlige skovtur, hvori over halvdelen af eleverne og så meget af lærer- og plejepersonalet, der kunne undværes fra anstalten, plejede at deltage. Udateret - ca. 1905.

Katalog nr. 17

Fortegnelse over bøger udlånt til eleverne 1915-17.

Vilhelm blev optaget på Gl. Bakkehus som 9 årig.

Efter 9 år på skolehjemmet blev han overført til Lillemosegård.

Karl blev optaget på Gl. Bakkehus som 12 årig. Efter 5 år på skolehjemmet blev han anbragt i Kontrolleret Familiepleje.

Vilhelm og Karl var omkring 15 år, da de læste disse bøger. Inspektør og andenlærer M. Damm påpegede i 1890 i et foredrag om læseundervisningen, at "... til selvstændig Læsning af nogen Betydning vil vist ingen Aandsvag naa ...". Bogudlansprotokollen viser, at der var elever, der udviste en selvstændig læseevne, selvom der ikke kan siges noget om, med hvilken forståelse de læste.

Katalog nr. 18

Udsnit af et brev skrevet af den 21 årige Christian til forstander Rolsted.

Christian blev optaget på Gl. Bakkehus som 13 årig. I midten af 1890erne - efter 4 år på skolehjemmet - blev han konfirmeret og kom ud at tjene på landet. Senere fik han et mindre værksted, blev gift og fik 4 børn, der alle klarede sig godt.

Katalog nr. 19

Udsnit af et brev skrevet af den 28 årige Lars til forstander Rolsted.

Lars blev optaget på Gl. Bakkehus som 15 årig. I begyndelsen af 1890erne blev han - efter 6 år på skolehjemmet - konfirmeret og kom ud at tjene på landet. I følge en meddelelse, som forstander Rolsted sidst i 1890erne modtog fra sognerådet, stod Lars "paa samme aandelige Standpunkt - som et 10 Aars Barn - som ved Udskrivningen, men han har desuagtet hele Tiden tjent til sit Ophold, idet han tjener hos Bønder i Hjemstavnen."

Katalog nr. 20

Udsnit af et brev skrevet af den 19 årige Anna til forstander Rolsted.

Anna blev optaget på Gl. Bakkehus som 9 årig. Sidst i 1890erne - efter 9 år på skolehjemmet - blev hun konfirmeret og anbragt i en plads i huset under anstaltens tilsyn. I følge hovedprotokollen over elever måtte hun senere "paa Grund af Hysteri og Krampe indlægges paa Ebberødgaard."

Katalog nr. 21

Udsnit af et brev skrevet af den 18 årige Kirstine til forstander Rolsted.

Kirstine blev optaget på Gl. Bakkehus som 12 årig. Sidst i 1890erne - efter 5 år på skolehjemmet - blev hun konfirmeret og anbragt i en plads i huset. Da hun ikke havde det godt der, blev hun i stedet - ved familiens og anstaltens mellemkomst - anbragt på en husholdningsskole.

PERSONALET

Opdragelse og undervisning af børnene på Gl. Bakkehus hørte udpræget til det kvindelige arbejdsområde. Bortset fra få undtagelser bestod personalet overvejende af lærerinder, plejemødre, plejersker og tjenestepiger.

Lærerpersonalet kom i de fleste tilfælde fra det bedre borgerskab, og at dette også tilstræbtes mht. plejepersonalet kan læses i beretningen 1886-87: "Da der til Plejepersonalet maa stilles store Fordringer, der tillige forudsætte en større Dannelse, maa Lønningerne stilles saaledes, at der kan ventes Tilgang fra de bedre Klasser."

Ud over de mere specifikke opgaver, der hørte de to grupper til, havde de en fælles opgave: at føre tilsyn med børnene. I statutterne fra 1862 peges der udtrykkeligt på, at "navnlig fører Lærerinderne det kvindelige Tilsyn med Eleverne."

Katalog nr. 22

Professor, cand. theol. H.P. Duurloo. Forstander på Gl. Bakkehus 1855-87. Tidligere forstander for et privat døvstummeinstitut.

E.V. Rolsted. Seminarieuddannet. Forstander på Gl. Bakkehus 1887-1915. Tidligere forstander for Københavns Kommunes Internat for drenge.

De ovale guldrammer skænker portrætterne en særlig autoritet. De guldindrammede portrætter hang på forstanderens kontor. Fra denne plads har 7 forstandere fulgt livet på Gl. Bakkehus.

Katalog nr. 23

Fortegnelse over ansatte ved Gl. Bakkehus 1910. Fra beretningen 1909/10. Fortegnelsen viser et omfattende op-

bud af forskellige personalegrupper bestående af ialt 54 personer. Bemærk overvægten af kvindeligt personale.

Katalog nr. 24

Funktionærerne ved Gl. Bakkehus fotograferet 1910. I forreste række midt for ses forstander og førstelærer E.V. Rolsted, i bagerste række midt for inspektør og andenlærer M. Damm, forstander efter Rolsted. De 13 mørkkledte kvinder er lærerinder.

DISCIPLIN

I forstander H.P. Duurloos undervisningsplan fra 1856 hedder det om strafanvendelse: "Legemlig Tugtelse bør høre til Undtagelserne, men tør dog neppe ganske opgives; navnlig mod Trods, vitterlig Dovenskab og Urenlighed bliver Tugtelse dog til sidst det rette Argumentum ad hominem."

Samme opfattelse af den korporlige afstraffelse som et opdragelsesmiddel - af lav rang, men alligevel uundværligt - gik igen hos forstander E.V. Rolsted.

Katalog nr. 25

Cirkulæret er fra forstanderens meddelelsesbog til lærerne. At spørgsmålet om strafanvendelse blev draget frem med jævne mellemrum kunne tyde på, at der var behov for at mindeanstaltens personale om at vise mådehold med anvendelse af korporlig afstraffelse.

Katalog nr. 26

Fra meddelelsesbog for skolen dec. 1898 - sept. 1899. Samtlige afdelinger på anstalten havde en meddelelsesbog, der dagligt skulle forelægges forstanderen. I denne meddelelsesbog forekommer ikke særlig hyppigt omtale af korporlig afstraffelse.

Katalog nr. 27

Spanskrør. Udlånt af Institut for dansk Skolehistorie ved DLH.

UNDERVISNING

På Gl. Bakkehus eksisterede der en snæver sammenhæng mellem opdragelse og undervisning. I 1886/87, hvor der indførtes en ny struktur i skolen, udtryktes forholdet mellem disse to således, "at alle Individder, der optages, komme under Opdragelse og Oplæring, men Fagundervisning gennemføres kun med Perfektible." (Beretning 1886-87). Det første trin, der her omtales, blev i det meste af H.P. Duurloos forstandertid betegnet som forberedelsesklassen, i E.V. Rolsteds forstandertid som forsøgsklassen. Her indførtes eleverne i disciplinære og elementære øvelser, der især tog sigte på at opøve dem i beherskelse af bevægelser, i brugen af sanserne og sproget.

Under H.P. Duurloo blev det andet trin - selve fagundervisningen - gennemført i skolens øverste klasser, der var opdelt efter køn i en pige- og en drengeklasse. Omkring den tid, hvor E.V. Rolsted blev forstander, ændredes strukturen således, at skolen efter forsøgsskolen opdeltes i en teoretisk og en praktisk afdeling, der

fra midten af 1890erne fik betegnelsen læse-og arbejds-skolen. I læseskolen gik de elever, for hvem man kunne gennemføre en fagundervisning, der nærmest svarede til en lavere almueskoles, og som man mente var i stand til at nå undervisningens mål: konfirmationen. I arbejds-skolen kom de elever, der ikke forventedes at kunne "bestå" konfirmationen, og hvor der derfor blev lagt vægt på de praktiske fag og kun i ringe omfang på de teoretiske.

Det var dog ikke kun i arbejdsskolen, men også på skolens andre trin, at der i undervisningen blev lagt vægt på "Indøvelse af nyttig praktisk Gjerning ...", som det formuleres i beretningen 1886-87. For pigernes vedkommende drejede det sig især om strikning, syning, rengøring og andet husligt arbejde, for drengenes vedkommende om håndværksarbejde som snedker- og løvsavsarbejder, fletning af måtter og stolesæder samt børstebinding.

En betydelig vægt blev der i undervisningen endvidere lagt på anskuelsesmetoden: forevisning og fremstilling af konkret materiale. I denne forbindelse blev anstaltens beliggenhed på Rahbeks Alle på Frederiksberg fremhævet som en ideel anskuelsesmark: " ... på Grænsen af By og Land omgivet af en stor rigt tilplantet Have i middelbar Nærhed af den herlige Skov Søndermarken og ikke langt fra Stranden ..." (beretning 1891-92). Også anstaltens beliggenhed nær Zoologisk Have blev rost.

Katalog nr. 28

Forstander Duurloos undervisningsplan. Trykt i beretningen 1856. Den grundlæggende undervisning på skolehjemmet fulgte til langt op i dette århundrede principperne i denne undervisningsplan.

Katalog nr. 29

Plan for anskuellesundervisningen. Skoleåret 1903/04. Planen findes i forstanderens meddelelsesbog til lærerne. Heri findes også et udkast fra 1888 om stof til anskuellesundervisningen.

Katalog nr. 30

Skolens og undervisningens opbygning. Fra beretningen 1895-96. Denne opbygning eksisterede stort set uændret i de næste 40-50 år.

Betegnelserne i parentes er de nye betegnelser for skolens afdelinger, som man begyndte at bruge fra 1896. Bemærk anskuellesundervisningens væsentlige betydning som grundlag for det videre arbejde med børnene.

Katalog nr. 31

Fortegnelse over materiale, der benyttedes i anskuellesundervisningen.

Katalog nr. 32

En skrivetime. Udateret - ca. 1905. I beretningen 1885/86 nævnes, at "Eleverne indøves i Brugen af baade latinske og gotiske Bogstaver efter Lærerens Forskrift ...". Bemærk anskuellesbillederne på væggen.

Katalog nr. 33

En musiktime. 1905. Regelmæssig sangundervisning indførtes på skolen i 1859. I 1890erne indførtes violinspil for de mest musikalske drenge.

Katalog nr. 34

En sløjdtime. Udateret - ca. 1905. Sløjd, der indtil 1886/87 omtales som håndværksarbejde, omfattede overvejende træarbejder, børstenbinding og rørflætning.

Katalog nr. 35

En håndarbejdstime. Udateret - ca. 1905. Til trods for, at nogle af pigerne her beskæftiger sig med finere håndarbejde som knipling, var det dog mest de såkaldte reelle arbejder som strikning, stopning, lapning og linnedsyning, der blev lagt vægt på.

Katalog nr. 36

Forstanderens beretning 1907/08. Vævning blev i 1905 inddraget i undervisningen i Skolehjemmets forsøgsafdeling. Man ønskede at skaffe sig erfaring for vævningens anvendelse som beskæftigelse for åndssvage, som man havde opgivet at bibringe almindelige skolekunderskaber.

Katalog nr. 37

Vævestuen. 1908. Den almindelige opdeling af piger og drenge til hhv. kvindeligt håndarbejde og sløjd eksisterede ikke altid i praksis. Ligesom piger kunne deltage i børstenbinding og rørpletning, kunne drenge deltage i strikning, stopning, knipling og vævning.

Katalog nr. 38

En gymnastiktime. Udateret - ca. 1905. Gymnastik og virksomhedsøvelser blev betragtet som et vigtigt middel i forsøget på at få den åndssvage til at få herredømme over kroppen.

Katalog nr. 39

Danseundervisning. Udateret - ca. 1905. Fra omkring 1870 fik de større elever på anstalten undervisning i dans. Denne foregik efter skoletid om vinteren, om sommeren afløstes den af svømning, hvor dog kun drengene deltog.

Katalog nr. 40

Den ældste klasse i skolehaven med forstander Damm. 1916. Med til undervisningen hørte også undervisning i havearbejde, som foregik i anstaltens skolehave.

Katalog nr. 41

Oversættelse af Carl Bartholds undervisningsvejledning for åndssvage. Trykt i M. Gladbach 1881. Formodentlig oversat af en af lærerinderne på Gl. Bakkehus. Vejledningen blev benyttet til undervisningen i forsøgsskolen. Bemærk den vægt, der lægges på det disciplinære i forbindelse med øvelserne.

Katalog nr. 42

Der afholdtes jævnligt lærermøder, hvor også plejemødrene og lægen deltog. Ud over foredrag, især om pædagogiske emner, holdt af inspektør og andenlærer M. Damm, diskuteredes forhold omkring undervisningen, eleverne m.v.

Foredrag holdt af inspektør og andenlærer på Gl. Bakkehus M. Damm på lærermødet 1890. Foredraget omhandler læseundervisningen i åndssvageskolen.

Et par af M. Damms hovedsynspunkter vedr. læseundervisningen i åndssvageskolen: "... Som et Middel for senere selvstændig Udvikling har Læsning vistnok ingen Betydning for den Aandssvage ... Men ... som et Middel til at udvikle Høre-, Tale- og Opfattelsesevnen har Læseundervisningen meget stor Betydning, måske større end noget af de andre teoretiske Fag ... Men Opgaven er jo heller ikke mere at bringe Idiotten op til det normale Almuebarns Standpunkt i Henseende til Skolekunderskaber og derved helbrede Idiottien, den er jo kun at udvikle Evner, der findes hos Idiotten, og bringe ham til at benytte dem paa en efter hans Forhold fornuftig og nyttig Maade."

Katalog nr. 43

Lærernes optegnelsesbøger. De fremlagte bøger er fra begyndelsen af dette århundrede.

Forsøgsklassen havde 14 elever - 6 piger og 8 drenge - i alderen fra 8-14 år. Pigerne havde 31 timer, drengene 30 timer ugentlig. Af andre fag havde klassen strikning, gymnastik og sangleg, mens drengene alene havde sløjd og pigerne brodering.

Læseklassen. Klassen havde 14 elever - 6 piger og 8 drenge - i alderen 10-16 år. Pigerne havde 47 timer, drengene 43 timer ugentlig. Af andre fag havde klassen tegning, gymnastik, sang og dans samt håndarbejde for pigerne og sløjd for drengene. De timer, som pigerne havde mere end drengene, var i vask.

Pigearbejdsklassen. Klassen havde 12 elever i alderen 13-17 år. De havde ialt 41 timer ugentlig. Af andre fag havde klassen håndarbejde, vask, virksomhedsøvelser, sang og gymnastik. 24 af ugens 41 timer var beregnet til håndarbejde og vask.

Drengearbejdsklassen. Klassen havde 14 elever i alderen 13-17 år. De havde ialt 28 timer ugentlig. Af andre fag havde klassen sløjd, arbejde, gymnastik, stopning og sang. Af de 28 ugentlige timer gik 12 til sløjd, 4 til ikke nærmere udspecificeret arbejde og 3 til stopning.

Undervisningsmateriale

Katalog nr. 44

Bibelhistorie - tillige med Lidet af Kirkens Historie efter Apostlenes Dage. Af C.F. Balslev, trykt 1875. Udlånt af Danmarks pædagogiske Bibliotek.

Katalog nr. 45

ABC. Ved V.A. Borgen og G.F.F. Rung, trykt 1876. Udlånt af Danmarks pædagogiske Bibliotek.

Katalog nr. 46

ABC og Læsebog for Begyndere. Ved V.A. Borgen og G. F.F. Rung, trykt 1843. Udlånt af Danmarks pædagogiske Bibliotek.

Katalog nr. 47

ABC for svagtbegavede Børn. Af inspektør ved Skolehjemmet på Gl. Bakkehus M. Damm. Udlånt af Danmarks pædagogiske Bibliotek.

Skolehjemmet lod ABCen trykke i 1891. Materialet havde allerede nogle år før udgivelsen været benyttet på anstalten. Som illustration til ABCen benyttedes anskuelsesbilleder, modeller og især de små "Hillske Døvtumebilleder".

Katalog nr. 48

ABC og Læsebog. Af inspektør ved Skolehjemmet Gl. Bakkehus M. Damm. 1. udgave, trykt 1902. Udlånt af Danmarks pædagogiske Bibliotek.

Bogen er en revideret udgave af M. Damm's ABC for svagtbegavede Børn fra 1891.

Katalog nr. 49

Regnemaskine (kugleramme) med 10 gange 10 kugler. Udlånt af Danmarks pædagogiske Bibliotek.

Katalog nr. 50

Anskuelsesbilleder. Fra Alfred Jacobsens litografiske Etablissement 1898. Billederne blev benyttet i forbindelse med undervisningen i fædrelandshistorie i skolens læseklasser.

Elevarbejder

Katalog nr. 51

Fortegnelse over elevarbejder, trykt i beretningen 1895/96.

Anstalten havde på den tid 181 elever, 48 af disse gik i forsøgsklassen, 76 i læseskolen og 57 i arbejdsskolen.

Katalog nr. 52

Regnskab over solgte håndarbejder. Disse blev overvejende solgt til personalet, elevernes forældre og andre med tilknytning til anstalten. Ofte blev de solgt ved den årligt afholdte prøve eller ved forskellige festlige lejligheder, hvor elevernes arbejder blev udstillet.

EKSAMEN

1857 afholdtes for første gang en offentlig prøve på Gl. Bakkehus. Først i statutterne fra 1862 blev det dog fastslået, at der skulle afholdes årlige offentlige prøver ved anstalten. Prøverne kunne overværes af elevernes forældre, anstaltens bestyrelsesmedlemmer, pædagoger - navnlig fra andre åndssvageanstalter o.a. Gæsterne fik lejlighed til at overvære den "almindelige" undervisning og til at se de udstillede elevarbejder.

Katalog nr. 53

Plan over årsprøven på Gl. Bakkehus torsdagen den 26. juni 1890. Bemærk, at II klasse svarer til forberedelsesklassen, der benyttedes indtil 1892 som et trin mellem forsøgs- og læseklassen. III klasse svarer til den teoretiske klasse, der fra 1895/96 blev betegnet som læseskolen.

Katalog nr. 54

Regnskab over håndarbejder, der blev solgt ved eksamen i 1890. Håndarbejderne var udstillet under eksamen.

VIDNESBYRD

1888 indførtes vidnesbyrdprotokoller eller censurbøger, som de kaldtes, for, som det blev påpeget i beretningen, "at faa et paalideligt Grundlag til Bedømmelse af Elevens Udvikling". Samtidig begyndte man at bruge termerne lettere - højere og højeste grad af åndssvaghed. Brugen af disse termer samt af vidnesbyrdprotokollerne skal ses i sammenhæng med den øgede interesse for en klassificering af børnene.

En gang årligt blev en afskrift af vidnesbyrddet tilsendt såvel forældre som betalende myndigheder. Vidnesbyrddet kom således også til at tjene som en legitimering af skolens arbejde.

Katalog nr. 55

Vidnesbyrd for Karl. Karl blev født sidst i 1880erne. Før optagelsen på Gl. Bakkehus som 10 årig gik han i almindelig skole, men var langt tilbage i forhold til sine jævnaldrende. Det første år Karl opholdt sig på anstalten, gik han i forsøgsskolen, hvorefter han rykkede op i læseskolen. Efter 7 år på Skolehjemmet fik han en læreplads.

KONFIRMATION

I beretningen 1877 defineres det at være "dybere åndsvag" som ikke at kunne opnå konfirmationsmodenhed og dermed "bestå" konfirmationen.

1862 konfirmeredes for første gang en elev fra Gl. Bakkehus, en dreng knap 19 år gammel. I beretningen fra samme år bemærkes, at konfirmanden ikke behøvede nogen særlig dispensation ved læse-, skrive- eller religionsprøven.

Konfirmationsforberedelserne foregik på Gl. Bakkehus, dels ved stedets lærer, dels ved præsten. Selve konfirmationen foregik i Frederiksberg Kirke i overværelse af konfirmandens forældre og kammerater samt anstaltens funktionærer.

Konfirmationen betragtedes som afslutningen på skoletiden på Gl. Bakkehus, og langt de fleste elever blev herefter også udskrevet, som oftest til hjemmet eller til en lære- eller tjenesteplads under anstaltens tilsyn.

Katalog nr. 56

Konfirmander fra Gl. Bakkehus Skolehjem. 1909.

Arkivalierne, der er benyttet i udstillingen, er underlagt arkivernes almindelige tilgængelighedsregler. De elever, der omtales i udstillingen er derfor anonymiseret.

En særlig tak i forbindelse med arbejdet med udstillingen skal rettes til:

skoleinspektør *Birgit Kirkebæk*, Skolen på Taxvej

skoleinspektør *Flemming Arvedsen*, Gammelmoseskolen

forh. overlærerinde *Marie Bentsen*, Gl. Bakkehus

arkivar *Erik Nørr*, Landsarkivet for Sjælland m.m.

forskningsbibliotekar *Christian Glenstrup*, Danmarks pædagogiske Bibliotek

lektor *Finn Lambert*, Institut for Pædagogik og Psykologi, DLH

fotograf *Bodil Barsøe*, Landsarkivet for Sjælland m.m.

assistent *Kirsten Rohde*, DLH

fotograferne *Morten Aagaard* og *Michael Møller*, DLH

Werner Jensen, *Willy Lillegaard* og *Christian Christensen*, Reproduktionsafdelingen, DLH.

"Maalet for en Idiotanstalts Arbejde maa være ved Siden af en omhyggelig Legemspleje og under kjærligt Tilsyn paa Grundlag af de for Haanden værende Spirer eller Rester at fremme den legemlige og aandelige Udvikling hos Alumnerne for at berede dem en saa taalelig og menneskelignende Tilstand som muligt. Anstalten maa derfor overtage baade Hjemmets og Skolens Pligter."

(Beretning 1886 - 87)

Forsidebilledet: Gl. Bakkehus elever foran hovedbygningen ca. 1905.

DIS-Danmark

1 1 8 2 7 6